

Toini Toivola

Mietteitä naisesta ja siveellisyyskäsitteestä.

Esitelmä pidetty Suomen Naisyhdistyksen kokouksessa 7—9 p.
Tammik. 1892.

ämän monen mielestä kenties liiaksikin kulu-
neen kysymyksen olemme tässä taas otta-
neet puheeksi niiden rakkautta ja siveellisyyttä
koskevain lausuntojen johdosta, joita muutamat
maamme sanomalehdet ovat tuoneet esiin arvos-
tellessaan erästä kaunokirjallisuutemme uusimpia
tuotteita. Koska nämät mielipiteet osoittavat,
että miesten käsitteet tässä kohden suuresti eroa-
vat meidän käsitteistämme ja että naisetkin ovat
eri mieltä asiasta, suotakoon meidän tämän ky-
symyksen johdosta esiintuoda muutamia miet-
teitä.

Meistä tuntuu kuin voisimme puhua miehen
ja naisen *rakkaudesta* samoin kuin puhumme mie-
hen ja naisen *ominaisuuksista*. Rakkauden kä-
site, jota on luultu niin eheäksi ja jakamatto-

maksi, lienee todellisuudessa, mitä miehiin tulee, hyvinkin moniperäinen. Jos taas tiedustelemme naisten mieltä, niin kaiketikin useammat vastaavat, että rakkaus on heidän sielulleen yhtä yksinkertainen ja välitön elämän-osoitus kuin fyysillinen elämä on heidän ruumiilleen. Kun he ovat tulleet tietoisiksi rakkaudesta, eivät he kysy sen syitä eikä perusteita, he eivät kysy mistä se juontaa alkunsa eikä mihin se heidät johtaa, he tietävät ainoastaan *sen*, että heidän elämänsä sen kautta on käynyt entistään rikkaammaksi ja onnellisemmaksi.

Rakkauden ihanteellinen puoli on naisessa vallitsevana. Myötätuntoisuus, sielujen sopusointu ja yhteinen kaiho on hänestä lujimmin liittävä side. Hän tahtoo olla rakastettunsa uskottuna, hänen ainoisena ystävänsä, hänen tukenaan ja lohdutuksenaan surun ja tuskan hetkinä, ja luottaen siihen voimaan, jonka sisällinen sopusointu antaa, toivoo hän voivansa kärsiä ja kestää kaikki ulkonaisen elämän vaihdokset. Tämä on rakkauden *pääpyrintö* naisella. Vasta *toiseen* sijaan tulee luonnon salainen vaikutusvoima, joka saa hänet toivomaan, että hän olisi yhtä rakastettunsa kanssa niin ruumiin kuin sielun puolesta.

Miehen rakkaus sitä vastoin ei liene niin yksinkertainen eli jakamaton tunne. Sen päävaikut-

timena näyttää olevan fyysilliset intohimot. Ihan-teellinen suhde, joka *naiselle* on pääasia, on *miehelle* tavallisesti sivuseikka. Mies katselee naista etusijassa vastaisten lapsiensa äitinä, toisessa sijassa ystävänä ja uskottunaan. Tällä emme suinkaan tahdo väittää, ett'ei miehen ja naisen suhde *siltä* voisi olla hyvä ja puhdas. Huomautamme tästä erilaisuudesta ainoastaan sen vuoksi, että tähän miehen käsitykseen useinkin on syynä hänen monasti vaistomainen käsityksensä naisesta etusijassa suku-olentona.

Kuinka yleinen tämä käsitys miehissä on, sen me usein kyllä huomaamme. Tosin on se aika jo tavallaan ohitse, jolloin runoilijat ylistellen veisasivat naisen kiitosta, mairitellen ja ihaellen häntä kuin perhonen ruusua, jonka mehun se imee. Meidän aikanamme ei lähestytä naista tällaisia kiertoteitä; kursailematta nykyään vaaditaan elämän nautintoa. Se kirjallisuuden suunta, joka on tunnettu „bohème-kirjallisuuden“ nimellä, saarnaa sangen peittelemättä naisen tehtävätä suku-olentona, vaatien aistilliselle rakkaudelle etu-oikeutta. Toinen suunta taas kätkee kavaluksensa naista kohtaan ritarillisuuden verhoon, joka saa vähemmän tarkkanäköiset luonteet pettymään. Ylistyspuheet naisesta ja rakkaudesta, se tuoksu ja runollisuus, joka ympäröitsä pienintä-

kin yksityiskohtaa, huumaavat aivot hurmaavan parfyymien tavoin ja estävät naista käsittämästä tämän suunnan saarnaamaa oppia: naisen suuri tehtävä miehen nautinnon välikappaleena.

Naiset itse eivät tahdo luoda tähän huomiota. Raju intohimo, ilman kunnioitusta esinettänsä kohtaan, tuntuu monenkin mielestä houkuttelevalta. Orjanluonne heidän silmiänsä tässä kohden pimittää. Ja miellyttämisen halu, joka heissä on päässyt valtaan, on sopusoinnussa tämän kirjallisuuden suunnan heille tarjoaman rakkauden ylistyksen kanssa.

Mutta ei ainoastaan kirjallisuus, vaan myöskin elämä näyttää tuhansien esimerkkien kautta todeksi sen käsityksen, joka riistää naiselta hänen ihmis-arvonsa, leimataksensa hänet etusijassa sukupuolenoksi. Papit ja monet n. s. uskovaiset käsittävät hänet, vanhan raamatullisen käsityskannan mukaan, luoduksi yksinomaan miestä varten ja ihmissuvun olemassa olon vuoksi. Avioliitto on heidän mielestään seurakunnan lisääntymisen välikappale, niinkuin eräs papeistamme ja yliopiston opettajistamme kerran julkisesti lausui. Ja rakkaus — emme tässä tarkoita yleistä kristillistä rakkautta, vaan rakkautta miehen ja naisen välillä — tulee niinmuodoin olemaan kaikkea

tonta. Viaton kuin lapsi tuli hänen olla kaikissa näissä asioissa saavuttaakseen sitä puhtauden sädeloistoa, joka oli aivan välttämätön hänelle naisena.

Mutta aika ja käsitykset muuttuivat vähitellen. Meidän tehtäväksemme joutui toiselta puolen kivistä tuo teeskennellyn kainouden luoma viattomuuden-ihanne, joka ei enää soveltunut tietoja ja itsenäistä ajatusta jo naiseltakin vaativalle uudenman ajan katsantotavalle, ja toiselta puolen saimme tehtäväksemme paljastaa niiden pesäpaikkain kurjuutta, joissa siveettömyys näihin asti on saanut esteettömästi rehottaa.

Tehokkaimmin vaikutti tähän nuo voimakkaat, herättävät äänet, jotka kaikuivat naiselle lännestä ja kehottivat häntä ryhtymään sotaan kaksinaista moraalialla vastaan. Monen silmistä putosi verho tänä hetkenä, verho, joka oli estänyt häntä näkemästä sitä alennustilaa, jossa miljoonat naiset ovat vuosituhansia eläneet. Romantillisuuden huntu luotiin pois kaikkine perittyine erehdyksineen, jotka olivat painaneet naisen pään miehen ikeen alaiseksi, ja tuo suuri kysymys hänen ihmis-oikeudestaan alkoi valjeta monen mielessä.

Mutta samalla kuin Norjan suuret runoilijat saivat naiset heräämään tehottomuuden tilastaan,

kuului houkuttelevia ääniä, jotka heille kuiskasivat: „Te olette epäraittiin ihanteellisuuden ja luonnottomain ennakkoluulojen uhreja. Särkekää kahleenne, vapautukaa! Kuunnelkaa sisällisiä ääniä, jotka ilmaisevat teille, että teillä on taipumuksia ja tunteita, joita ei rankaisematta saa tukehuttaa, että te noudattamalla säännöksiä ja rajoituksia teette syntiä luontoa vastaan, jonka suuriin tekoihin tekin kuulutte, että te teette syntiä itseänne vastaan. Rohkaiskaa mielenne ja tunnustakaa itsenne siksi kuin te todellisuudessa olette: *suku-olennoiksi*, jotka luonto on varustanut samallaisilla vieteillä ja intohimoilla kuin miehet.

Naiset kuuntelivat puoleksi lumottuina, puoleksi säikähtäin. Tämähkö olisi heidän olentonsa salaisuuden selitys? Olivatko he tuhansia vuosia eläneet vale-elämää pelastuakseen siitä näiden salaperäisten äänien kautta? . . .

No niin, ajattelivat he, tarkastakaamme sitten millä oikeudella nämät luontais-opin apostolit tunkeutuvat meidän tunne-elämäämme selittäen sen eri vivahduksia ja ilmiöitä.

Ja tutkimalla itseämme, kuten jokainen ajatteleva nainen meidän aikanamme on velvollinen tekemään, olemme havainneet, että me siinä ihanemaa maailmassa, jossa niin kauan olemme eläneet,

omaa arvoa vailla, käyden tärkeäksi ainoastaan yhteiskunnallisten seuraustensa kautta.

Ja lopuksi löytyy joukko nuoria vapaamielisiä miehiä, jotka ovat liittäneet nais-asian ohjelmaansa. He puolustavat meitä kaikessa, mikä koskee taloudellisia, henkisiä ja yhteiskunnallisia oikeuksiamme, mutta ei sen pitemmälle. Kun kaksinen moraalitulee kysymykseen, silloin osoittavat he parhaiten, mitä laatua se kunnioitus on, jota he sanovat tuntevansa meidän sukupuoltamme kohtaan.

Se ristiriitaisuus, joka välttämättömästi johtuu näistä eri rakkauden ja siveellisyyden käsitteistä, ilmestyy lukemattoman monessa muodossa, mutta ken sen huomaa? Kuka laskee ne avioliitot, jotka vaimo on solminut mitä ihanteellisimmilla ajatuksilla vastaisesta asemastaan puolisona, ja joissa hän sittemmin vähitellen huomaa olevansa miehensä rakastajatar, hänen lastensa äiti, — ei muuta mitään? Hän antoi miehelleen hienoimmat tunteensa, puhtaimmat toiveensa, koko sydämensä luottamuksen; mies otti kaiken, ja hän otti enemmän, hän otti vaimonsa elinvoiman ja hänen uskonsa rakkauden ihanteelliseen alkuperään. Mitä antoi hän sijaan vaimolleen? Tähän kysymykseen saattaa jokainen nainen vas-

tata, joka oman kokemuksensa nojalla on tullut epäilemään rakkauden yliaistillista luonnetta.

Tämän ohella löytyy tietysti tuhansittain onnellisia avioliittoja, joissa rakkaus olentoonsa ja tarkoitukseensa nähden on perustettu molemminpuoliseen kunnioitukseen. Koisteikkojen tavoin erämaassa nämät avioliitot lieventävät sitä puhtauden ja raittiuden kaipausta, jota tunnemme, ja saattavat meitä toivomaan, että ne jalot taipumukset, jotka jokaisen ihmisen sydämeen ovat kätkeyt, kerran pääsevät voitolle.

Jos tarkastamme entis-aikain siveellisyys-ihannetta, jota aina viime vuosiin asti on suosittu, niin tulemme huomaamaan, että se melkoisessa määrässä eroaa meidän aikamme ihanteesta. *Silloin* oli naisen suhteen olemassa ainoastaan *yksi* siveellisyyden käsite: täydellinen viattomuus ja tiedottomuus, niinkuin toiselta puolen ainoastaan törkeämpi siveettömyys kantoi epäsiveellisyyden nimeä. Se nuori nainen, joka ei ollut täydellisesti tietämätön ihmisluonteen pahuudesta tahi joka vähänkin osoitti tuntevansa fysiologisia syitä omaan olemukseensa, hän, tuon entisen katsantotavan mukaan, ei ollut eheän puhdas, hänessä oli jotakin harhaan mennyttä ja luonno-

kenties osaksi olemme unhottaneet luonnon, josta luonnamme alkumme. Me olemme huomanneet ja oppineet tunnustamaan, että maa, meidän yhteinen äitimme, on meillekin perinnöksi suonut luontaisuutta, ja että hengen ja aineen yhdistys meissä olisi epätäydellinen, ell'emme me itsesämme tuntisi ja tunnustaisi niitä todistuksia, joita luonto osallisuudestaan meihin antaa. Luonnon vakaita lakeja voimme kyllä vaaratta oppia tuntemaan, mutta sen vaatimukset eivät saa käydä hengen vaatimuksia valtavammiksi. Toisen puolen olentoamme muodostavat siveelliset voimat: itsekunnioitus, itsehillitseminen ja mielen hienotuntoisuus, jotka yhdessä muodostavat taatun tukeen luontaisuutta vastaan. Oikein kehitettyinä tulevat nämät voimat olemaan luonnollisia himojamme valtavammat niin varmaan, kuin sielumme on korkeampaa ja katoamattomampaa alkuperää kuin ruumiimme kaikkine vaatimuksinensa.

Vielä ei luontaisen rakkaudan palava soihtu ole hävittänyt siveellistä ihannettamme, vielä sen liekit eivät ole kuivattaneet sydämmemme raittiita tunteita! Vielä olemme oikeutetut torjumaan luontais-opin hyökkäyksiä, vielä on meillä voimaa siihen! Käykäämme sentähden yhä valppaimmiksi, teroittakaamme kasvavan naispolven

mieleen ihmis-arvon ja ihmis-oikeuden tuntoa, niin että taistelussa emme milloinkaan joutuisi tappiolle!

Sillä meidän täytyy kaikkein olla selvillä siitä, että uudemman ajan meille myöntämä suurempi ihmis-oikeus tulee säälimättä poljetuksi, jos aset-taudumme luontais-opin kannattajain riviin. Vastaherännyt itsetuntonne ei saa saattaa meitä siihen, että vielä suuremmassa määrässä kuin ennen joudumme suku-olennoiksi. Sen tulee päinvastoin auttaa meitä antamaan avioliitolle sen syvän ja siveellisen merkityksen, joka yksinomaan oikeuttaa sen olemassa-oloa, sekä vaikuttaa yleiseen siveellisyyskäsitteeseen niin, että se muodostuu enemmän kristillisyyden vaatimuksien mukaiseksi.

Vallitsevalla siveellisyyskäsitteellä on entisyydessä syvät juurensa.

Jos tarkastamme katsantotapaa n. s. hienossa maailmassa — ja monessa muussakin piirissä — jos kuuntelemme nuorison tyhjöpäiväisiä ja keikailevia keskusteluja tahi katselemme nelkoista osaa kaunokirjallisuutemme tuotteista, niin kahta meitä vastaan tuttu sävel entis-aikain siveellisyys-ihanteesta.

Pakollinen tietämättömyys, jossa naiset elivät, sai heidät elämänsä päämääräksi asettamaan —

mielistelemisen. Ja olihan luonnollista, että miehet heidän tosin sanoin lausumattomaan, mutta kuitenkin selvään kehotukseensa: — ihailkaa meitä! — vastasivat kohteliaisuuden kaksimielisellä imartelulla. Ja luonnollista oli myöskin, että naiset, joille imarteleminen näin tuli alituisiksi herkkuro'aksi, vähitellen joutuivat pois suunniltaan, niin ett'eivät he enää halunneet eivätkä kaivanneet terveellisempää ravintoa.

Meidän päivinämme ei enää tiedottomuutta voi pitää syynä siihen, että niin monet nuoret naiset joutuvat mielistelyhalun uhriksi. Itsetuntoa ja itsekunnioitusta heiltä puuttuu. Monessa kohden kenties ainoa herättävä sana saisi heidät kavahtamaan ja synnyttäisi heissä aavistuksen heidän elämänsä todellisesta tehtävästä.

Meidän, jotka työskentelemme nais-asian hyväksi, tulee ensi sijassa pyrkiä kohottamaan sukupuolemme siveellistä itsetuntoa. Tuhannet sukupolvet naisia ovat tylsinä ja välinpitämättöminä sietäneet ylenkatseen karkeimpiakin iskuja, syystä ett'eivät he ole siinä määrin tunteneet omaa olentoansa, että he edes olisivat voineet yrittää vastustusta. Mutta samalla kuin he saavat silmänsä auki näkemään niitä sisällisiä ja ulkonaisia viholisia, jotka ovat heidän ihmis-oikeuttansa vaanneet, samalla, sen uskallamme varmaan toivoa,

on heissä heräävä se itsekunnioituksen vastustusvoima, joka heidän olennossaan on tiedottomana uinaillut, kunnes se hyökkäysten kautta on saatu vireille. Ihminen ei tunne ruumiillista voimaansa ennenkuin hän on saanut koetella sitä kovassa taistelussa vihollista vastaan, niinpä henkisetkin voimat heräävät toimintaan vasta silloin, kuin ne pannaan koetukselle.

Meidän, jotka elämme aikana, jolloin idealismi ja naturalismi käyvät kaksintaistelua olemuksestamme, meidän on täytynyt oppia ajattelemaan, ja itsekunnioitus on pakottanut meitä nousemaan vastarintaan sitä katsantotapaa vastaan, joka liiaksi luopi huomiota meihin *naisina*, mutta unohtaa meidän *ihmis-arvomme*. Mitä yksimielisemmin pyrimme sitä siveellistä ihannetta kohden, josta meidän käsittääksemme riippuu sukupuolemme kunnia, mitä pontevammin me ryhdymme vastustamaan niitä vääriä käsityksiä, jotka todennäköisyydellään uhkaavat kietoa naisen arvostelukyvyn, sitä syvemmälle painuu meidän käsityksemme kasvavan sukupolven mieleen ja sitä lujemmaksi lasketaan se perustus, jolle ainoalle miehen ja naisen keskinäinen suhde voidaan rakentaa: *molemminpuolinen kunnioitus ja toistensa ymmärtäminen*.

Toini Topelius.